

NEZAPOSLENOST U HRVATSKOJ OD 2013. DO 2021. GODINE

Sukalić, Daniela

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:081028>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni preddiplomski studij Financijski menadžment

Daniela Sukalić

**NEZAPOSLENOST U HRVATSKOJ OD 2013. DO 2021.
GODINE**

Završni rad

Osijek, 2022.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni preddiplomski studij Financijski menadžment

Daniela Sukalić

**NEZAPOSLENOST U HRVATSKOJ OD 2013. DO 2021.
GODINE**

Završni rad

Kolegij: Počela ekonomije

JMBAG: 00100363254

e-mail: danielasukalic@gmail.com

Mentor: prof. dr. sc. Boris Crnković

Komentor: Juraj Rašić, mag. oec.

Osijek, 2022.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

University undergraduate degree in Financial management

Daniela Sukalić

UNEMPLOYMENT IN CROATIA FROM 2013 TO 2021

Final paper

Osijek, 2022

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je __završni rad_ (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Daniela Sukalić

JMBAG: 00100363254

OIB: 60888783806

e-mail za kontakt: danielasukalic@gmail.com

Naziv studija: Sveučilišni preddiplomski studij

Naslov rada: Nezaposlenost u Hrvatskoj od 2013. do 2021. godine

Mentor/mentorica rada: prof. dr. sc. Boris Crnković

U Osijeku, 9. rujna 2022. godine

Potpis _____

SAŽETAK

Nezaposlenost je pojam koji se odnosi na pojedince koji su zapošljivi i aktivno traže posao, ali ne mogu pronaći posao. U ovu skupinu su uključeni i oni ljudi u radnoj snazi koji rade, ali nemaju odgovarajući posao. Nezaposlenost služi kao jedan od ekonomskih pokazatelja, a obično se mjeri stopom nezaposlenosti, koja dijeli broj nezaposlenih s ukupnim brojem ljudi u radnoj snazi. Ekonomski pokazatelj je metrika koja se koristi za procjenu, mjerenje i evaluaciju ukupnog zdravstveno stanje makroekonomije. Ekonomski pokazatelji ekonomskog statusa zemlje. Teorijski cilj ovog rada je predstaviti pojam i važnost pojma nezaposlenost, kao i podvrste nezaposlenosti te istaknuti uzroke i posljedice iste. Empirijski cilj rada je analizirati nezaposlenost u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2021. godine

Ključne riječi: nezaposlenost, analiza nezaposlenosti, smanjenje nezaposlenosti

ABSTRACT

Unemployment is a term that refers to individuals who are employable and actively looking for work but cannot find work. This group includes those people in the workforce who work but do not have a suitable job. Unemployment serves as one of the economic indicators, and is usually measured by the unemployment rate, which divides the number of unemployed by the total number of people in the labor force. Economic indicators of the country's economic status. The theoretical goal of this paper is to present the concept and importance of the concept of unemployment, as well as subtypes of unemployment and highlight the causes and consequences of the same. The empirical goal of this paper is to analyze unemployment in the Republic of Croatia from 2013 to 2021.

Key words: unemployment, unemployment analysis, unemployment reduction

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. METODOLOGIJA RADA	2
3. POJMOVNO ZNAČENJE NEZAPOSLENOSTI	3
3.1. Uzročnici nezaposlenosti.....	4
3.2. Implikacije nezaposlenosti	5
3.3. Vrste nezaposlenosti.....	7
3.3.1. Klasična nezaposlenost	7
3.3.2. Ciklička nezaposlenost.....	7
3.3.3. Institucionalna nezaposlenost.....	8
3.3.4. Histeretska nezaposlenost	9
3.4. Mjerenje nezaposlenosti	10
3.4.1. Analize Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	10
3.4.2. Analiza radne snage Državnog zavoda za statistiku	10
4. ANALITIKA NEZAPOSLENOSTIH OSOBA U HRVATSKOJ.....	12
4.1. Nezaposlenost u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2021. godine.....	12
4.2. Smjernice za smanjenje stope nezaposlenosti u Hrvatskoj	18
5. RASPRAVA	21
6. ZAKLJUČAK	23
LITERATURA.....	24
PRILOZI	25

1. UVOD

Tri osnovne ljudske potrebe su – hrana, dom i odjeća. Da bi živjeli dostojanstveno, ljudi trebaju novac kako bi zadovoljili svoje osnovne potrebe. Sve te potrebe se mogu pravilno ispuniti samo ako osoba ima financijsku stabilnost (novac), tj. ako ostvaruje prihode odnosno mora imati redovni priljev novca. Ipak, kako u našoj zemlji, tako i u cijelom svijetu ima mnogo ljudi koji su nezaposleni zbog čega nemaju ili ne ostvaruju novčana primanja ili se ne mogu zaposliti primjereno svojim sposobnostima i kvalifikacijama. Kao rezultat toga, imaju neznatan ili zanemariv izvor prihoda. Takvo stanje u društvu se naziva nezaposlenost.

Nezaposlenost ljudima narušava njihovu egzistenciju i smanjuje njihovu kvalitetu života. Osim toga, zbog nedostatka novca potrebnog za osnovne životne potrebe, dolazi i do narušavanja zdravlja kod osoba pa se često javljaju i razne bolesti. Često se kod nezaposlenih osoba javlja nezadovoljstvo, razočarenje, depresija, neimaština, razvodi brakova, stres... Nadalje, djeca nezaposlenih osoba ne mogu dobiti odgovarajuću skrb potrebnu za život. Nezaposleni roditelj ne može svom djetetu ponuditi, a samim time i osigurati odgovarajuće obrazovanje. Posljedično tome dijete nezaposlenog roditelja neće dobiti priliku za boljim poslom i uspjehom. Dakle, u prenesenom značenju nezaposlenost rađa nezaposlenost.

Nezaposlena osoba je spremna raditi društveno neprihvatljiv posao kako bi ostvarila priljev novca, tj. novčana primanja. Tako će vrlo često u društvu u kojem postoji ogroman broj nezaposlenih doći do velikog porasta kriminalaca (lopova, otmičara, pljačkaša banaka) i mnogo ozbiljnijih antisocijalnih elemenata.

Cilj ovog rada je: definirati i objasniti pojam nezaposlenosti, prikazati nezaposlenost u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2021. godine te prikazati mjere za suzbijanje nezaposlenosti.

Rad je sastavljen od četiri dijela, odnosno prvi dio predstavlja sam uvod, drugi dio prikazuje teorijski dio rada, dok je treći dio praktični dio. Na samom kraju se donosi zaključak rada.

2. METODOLOGIJA RADA

Prilikom izrade ovog rada upotrebljavana je stručna literatura, relevantne knjige, znanstveni i stručni članci, izvještaji Državnog zavoda za zapošljavanje i Državnog statističkog zavoda.

2.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja je analitika nezaposlenosti od 2013. do 2021. godine u Republici Hrvatskoj koja je promatrana s nekoliko temeljnih stajališta. Također je obrađena tematika nezaposlenosti općenito. Analiziraju se prikupljeni podaci prema dobi, spolu, razini obrazovanja te prema trajanju nezaposlenosti. Za praktični primjer će se koristiti podaci Državnog zavoda za statistiku, prema kojem je potom rađena usporedba.

2.2. Metode istraživanja

U radu su primjenjivane temeljne metode istraživanja poput metode analize, sinteze, deskripcije, uspoređivanja, te metode dokazivanja. U prvom dijelu se koristi metoda deskripcije, teorijski su pojašnjavani pojmovi nezaposlenosti, implikacije nezaposlenosti, varijante nezaposlenosti itd. Dok je u drugom dijelu korištena metoda uspoređivanja.

3. POJMOVNO ZNAČENJE NEZAPOSLENOSTI

Nezaposlen nije nužno netko tko nije plaćeno zaposlen. Nezaposlenim se ne smatraju studenti, umirovljenici i roditelji koji su isključivo posvećeni odgoju djece. U svakodnevnoj upotrebi govori se o nezaposlenosti kada netko traži posao, ali ga ne može pronaći. Nezaposlenima se smatraju osobe koje nisu zaposlene, aktivno traže zaposlenje koje podliježu doprinosima za socijalno osiguranje i koje su registrirane kod zavod za zapošljavanje kao nezaposleni (Bejaković, 2007). Osim navedenog Ciravegna (1985) u Srpak (2019) nezaposlenost definira kao neuravnoteženu situaciju. S druge strane Mankiw (2006) navodi kako se pojedinci koji su na privremenom otkazu smatraju nezaposlenima, čak i ako se očekuje ponovno zapošljavanje na istu poziciju.

Vlada je osmislila niz pitanja kako bi procijenila je li osoba nezaposlena. Primjeri ovih pitanja uključuju:

- Jeste li osoba prošli tjedan obavljala posao za plaću?
- Jeste li osoba prošli tjedan imala posao na puno ili skraćeno radno vrijeme?
- Jeste li osoba prošli tjedan dobila otkaz s posla ili je dobila otkaz?
- Ako je osoba na otkazu, je li joj poslodavac dao datum za povratak na svoje radno mjesto?
- Da li se osoba potrudila pronaći posao u posljednja četiri tjedna?
- Što je osoba učinila da pronađe posao u posljednja četiri tjedna?

Ova pitanja se koriste za dobivanje točnog razumijevanja aktivnosti radne snage neke osobe kako bi se utvrdilo jesu li uistinu nezaposleni. Vlada koristi ove informacije za prikupljanje podataka o karakteristikama posla nezaposlenih osoba i za praćenje ukupne nezaposlenosti na pojedinim zemljopisnim lokacijama, kao i u cijeloj zemlji.

Osim toga, postoje i drugi kriteriji koji utječu na to da li je osoba koja je nenamjerno nezaposlena i traži posao, također statistički navedena kao nezaposlena. Statistika nezaposlenosti se bilježi (cjelovito istraživanje) i objavljuje Federalna agencija za zapošljavanje. Osim broja nezaposlenih, objavljuje se i stopa nezaposlenosti. Prikazuje udio nezaposlenih u ukupnoj radnoj snazi. Međutim, statistika o nezaposlenosti samo nepotpuno prikazuje stvarni opseg nezaposlenosti, budući da druge skupine ljudi nisu statistički navedene kao nezaposlene iako su nenamjerno nezaposlene. Te skupine ljudi spadaju u tzv. nedovoljno zaposlene u užem smislu i evidentiraju se u zasebnim statistikama. U skladu s tim, statistika

podzaposlenosti daje sveobuhvatniju sliku deficita u redovitom zapošljavanju. Skupine ljudi koji nisu klasificirani kao nezaposleni, već kao nedovoljno zaposleni u užem smislu, uključuju (Blanchard, 2011: 41):

- Sudionici mjera politike tržišta rada (uključujući poslove od jednog eura)
- Nezaposleni stariji od 58 godina koji nisu dobili ponudu za posao više od godinu dana
- Nezaposleni koji kratko vrijeme ne mogu raditi.

3.1. Uzročnici nezaposlenosti

Četiri su glavna uzroka nezaposlenosti. Prvo, povećanje stanovništva što dovodi do viših stopa nezaposlenosti. Kako je sve veći broj ljudi koji traže posao, sve je teže dogovoriti posao za sve te ogromne količine radnika. U ovoj situaciji potražnja za poslom bit će veća od raspoloživih zanimanja. To će rezultirati povećanjem broja nezaposlenih osoba. Situacija nezaposlenosti traje sve dok postoji jaz između ponude i potražnje. To je vrlo očito u zemljama poput Kine i Indije (Huić, 2002).

Postoji globalna brza tehnološka promjena koja igra veliku ulogu u povećanom problemu nezaposlenosti. Mnogi poslovi koji su se obavljali ručno danas se obavljaju različitim strojevima i tehnologijom. Nova napredna tehnologija zamijenila je niskokvalificirane ili nekvalificirane radnike u različitim tvornicama. Time je proizvodnja bila brža i točnija, ali je rezultiralo povećanjem broja nezaposlenih. Na primjer; kada su osobna računala zamijenila pisaće mašine, pisači strojevi su postali nezaposleni i morali su pronaći druge industrije u kojima će se zaposliti. Osim toga, prema Međunarodnom uredu rada, tehnološki napredak mogao je imati značajniji utjecaj. Novi tehnološki napredak eliminirao je manje komplicirane zadatke; dok u isto vrijeme zahtijevaju od radnika da imaju višu razinu vještina. Međutim, dvojbeno je dovodi li tehnološka promjena do neto uništenja zaposlenosti, ako se uzmu u obzir i izravni i neizravni utjecaji (Rančić Durbić, 2016).

Treći uzrok nezaposlenosti je nedostatak obrazovanja ili vještina za zapošljavanje. To se događa kada kvalifikacije osobe nisu dovoljne da ispuni svoje poslovne obveze. Ako obrazovanje nije bilo usmjereno na tržište rada, dolazi do neusklađenosti što dovodi do strukturne nezaposlenosti. Ove osobe susreću se s poteškoćama u učenju novih vještina primjenjivih za traženi posao, npr. računalne vještine, upravljanje i komunikacija. Kako se

poslodavcima povećava potreba za kvalificiranim i obrazovanim radnicima, tako se smanjuju mogućnosti zapošljavanja onih koji nemaju fakultet, što dovodi do veće stope nezaposlenosti (Tomić, 2002).

Nezaposlenost može biti posljedica rastućih troškova. Sve veći trošak otežava tvrtkama isplatu uobičajene optimalne plaće za zaposlenike ili čak minimalne plaće u nekim slučajevima. Stoga zaposlenici odbijaju poslove s niskim plaćama i napuštaju tvrtke. Na primjer, ako je cijena benzina ili električne energije porasla, to će definitivno utjecati na industrije ili tvornice koje ovise o tim izvorima energije. Štoviše, ponekad tvrtke moraju smanjiti proračun zbog ekonomske krize, industrijskog pada, bankrota poduzeća ili organizacijskog restrukturiranja, pa se smanjuje broj zaposlenih ili otpuštaju neka radna mjesta što povećava stopu nezaposlenosti (Rančić Durbić, 2016).

3.2. Implikacije nezaposlenosti

Nezaposlenost, bila ona privremena ili trajna, ima mnogo različitih učinaka na državu. Nezaposlene osobe doživljavaju smanjenje prihoda kao izravnu posljedicu nedostatka posla. Budući da posao osigurava plaću za osobu, nezaposlenost oduzima te plaće i ostavlja pojedincu manje raspoloživih prihoda (Benić, 2004).

Ljudi koji su nezaposleni i nemaju nikakav drugi izvor prihoda često se oslanjaju na svoju ušteđevinu ili posuđeni novac za financiranje osnovnih troškova kao što su hrana i životni troškovi. Nezaposleni koji su primarni radnik u obitelji suočavaju se s još većim poteškoćama, jer moraju doći do novca kako bi obračunali ne samo svoje potrebe već i potrebe članova svoje obitelji (Matko, 2002).

Nezaposlenost također može imati značajan utjecaj na fizičko zdravlje osobe. Nezaposlenost je vrlo stresna situacija, pa može uzrokovati zdravstvene probleme povezane sa stresom poput glavobolje, visokog krvnog tlaka, dijabetesa, bolesti srca, bolova u leđima i nesаницe. Ti zdravstveni problemi često rezultiraju povećanim posjetima liječniku i povećanom upotrebom lijekova za upravljanje zdravstvenim uvjetima (Benić, 2004).

Mnogi se ljudi oslanjaju na svoj posao kako bi osigurali zdravstveno osiguranje, stoga kada je osoba nezaposlena, nema pristup zdravstvenoj skrbi. Nezaposlenost također može povećati rizik osobe od daljnjeg pogoršanja zdravlja, jer često preskače sastanke vezane za zdravlje kako bi smanjili troškove (Matko, 2002).

Nezaposlene osobe također imaju manju vjerojatnost da će trošiti novac na izdatke vezane za zdravlje, kao što su članstvo u teretani ili zdrava hrana. Preskakanjem ovih preventivnih mjera, pojedinci povećavaju rizik od pada tjelesnog zdravlja.

Članovi obitelji nezaposlene osobe također su u opasnosti od negativnog utjecaja nezaposlenosti. Prema Društvu za psihološka proučavanja socijalnih pitanja, nezaposlene osobe imaju manje zadovoljstvo u obitelji i braku te povećane obiteljske izazove u odnosu na nezaposlene osobe (Benić, 2004).

Studije su pokazale da nezaposlenost povećava rizik od simptoma depresije. Još jedan izazov mentalnog zdravlja s kojim se nezaposlene osobe često susreću je anksioznost. Nezaposlene osobe često imaju smanjeno mentalno zdravlje u odnosu na one koji su zaposleni. Nezaposlene osobe također često imaju veći broj dana lošeg mentalnog zdravlja od svojih zaposlenih (Matko, 2002).

Druga studija pokazala je da je nezaposlenost povezana sa svim gore navedenim simptomima mentalnog zdravlja, kao i psihosomatskim simptomima, smanjenom subjektivnom dobrobiti i nižim samopoštovanjem. Utvrdili su da je kod nezaposlenih osoba dvostruko veća vjerojatnost da će doživjeti psihološke izazove nego kod zaposlenih (Benić, 2004).

3.3. Vrste nezaposlenosti

Kada govorimo o nezaposlenosti razlikujemo četiri vrste nezaposlenosti: klasičnu, cikličku, institucionalnu te histeretsku nezaposlenost.

3.3.1. Klasična nezaposlenost

Klasična nezaposlenost općenito se javlja kada razina realnih plaća sprječava tržište rada da se počisti unatoč dovoljnoj potražnji za robom, što uzrokuje nezaposlenost. Prema ovoj teoriji, nezaposlenost je uvijek rezultat nedovoljno fleksibilne plaće - kao cijene rada - prema dolje, a time i iznad graničnog proizvoda rada, pri čemu mnogi marginalni ponuđači postaju nezaposleni. Otpuštanje marginalnih ponuđača dodatno dovodi do povećanja prosječne produktivnosti rada. U slučaju politike plaća orijentirane na produktivnost, to također znači raspodjelu onih povećanja dohotka među zaposlenicima koji su rezultat povećanja produktivnosti uzrokovanog otpuštanjem te stoga, strogo govoreći, nisu dostupni za distribuciju – čiji je cilj puno zaposlenje. Dugoročno gledano, klasična nezaposlenost predstavlja distribucijski problem: zbog nedovoljnih cjenovnih reakcija raspoloživa masa plaća nije raspoređena među zaposlenicima na način da je moguća puna zaposlenost (Benić, 2004).

3.3.2. Ciklička nezaposlenost

Od "keynezijanske revolucije" ciklička nezaposlenost kao zasebno objašnjenje nezaposlenosti više nije sporna. Keynes je identificirao makroekonomski nedostatak potražnje kao uzrok prevelike ponude na tržištu rada i roba. Fenomen sezonske nezaposlenosti, koji je važan u turizmu, može se shvatiti kao poseban aspekt teze o nedostatku potražnje. Ciklička nezaposlenost je treći režim nezaposlenosti uz frikcijsku i strukturnu nezaposlenost. Za razliku od strukturne nezaposlenosti, frikcijska nezaposlenost – također poznata kao fluktuirajuća nezaposlenost – relativno je ne problematična u smislu politike tržišta rada.

Nezaposlenost s minimalnom plaćom poseban je oblik klasične nezaposlenosti, koji posebno pogađa niskokvalificirane segmente tržišta rada. Specifične stope nezaposlenosti ovdje su znatno iznad prosjeka za gospodarstvo u cjelini. Razlog za nezaposlenost s minimalnom plaćom očit je da se razlike u produktivnosti između viših i niže kvalificiranih ne odražavaju u dovoljnoj mjeri u razlikama u plaćama. Ekonomski izračun profitabilnosti dopušta (dodatnu) potražnju

za radnom snagom samo ako je postignuta (očekivana) produktivnost veća od troškova posla. Ako ugovorene plaće premašuju produktivnost, s jedne strane dolazi do otpuštanja, a s druge nema novih zapošljavanja. Na taj način politika plaća postaje samostalan uzrok nezaposlenosti (Benić, 2004).

Troškovi započinjanja i prestanka radnog odnosa sve više imaju karakter fiksnih troškova. Omjer inputa čimbenika stoga ne može uopće reagirati ili samo sa značajnim zakašnjenjem na pomake u graničnoj produktivnosti rada i kapitala, tim više što izravni troškovi plaća čine samo dio ukupnih troškova rada. Fiksni troškovi radnog odnosa stoga su glavni razlog za opreznu kadrovsku politiku i politiku plaća usmjerenu na zaposlenike, ali protiv nezaposlenosti.

3.3.3. Institucionalna nezaposlenost

Pod institucionalnom nezaposlenošću podrazumijeva se ona vrsta nezaposlenosti koja je rezultat normi relevantnih za tržište rada u zakonu, sudskoj praksi i kolektivnim ugovorima. Uvjeti, a time i troškovi zapošljavanja utvrđuju se zakonskim aktima. Oni utječu na odnos između insajdera (zaposlenih) i autsajdera na tržištu rada (nezaposlenih). Propisi otežavaju ulazak nezaposlenih na tržište. Oni znače da faktor proizvodnje rad sve više postaje kvazifiksni faktor. To pridonosi činjenici da se kombinacija operativnih minimalnih troškova ne može realizirati i u tom smislu mogućnosti zapošljavanja ostaju neiskorištene (Benić, 2004).

Sve veća priroda fiksnih troškova rada dovodi do prenamaglašavanja tehnološkog napretka koji štedi radnu snagu, što je uvelike posljedica intenziviranja kapitala uslijed ulaganja u racionalizaciju. Stoga se uobičajeno pretpostavlja da je dio nezaposlenosti "vezan za tehnologiju" jer tehnološki napredak uništava radna mjesta. Međutim, to se događa samo ako povećanje produktivnosti ne stimulira prodaju u istoj mjeri smanjenjem cijena, povećanjem realnih plaća i/ili skraćenim radnim satima, a ponovno zapošljavanje otpuštenih ne uspije jer troškovi zapošljavanja premašuju produktivnost -povezano povećanje profitabilnosti potencijalnog poslodavca. S makroekonomske točke gledišta, ponovno zapošljavanje ovisi o mjeri u kojoj se prostor za distribuciju stvoren napretkom produktivnosti koristi u korist faktora rada. Ako raspodjela povećanja produktivnosti na faktor rada zaostaje za njegovim doprinosom napretku produktivnosti, tada se tehnički napredak eliminira kao neovisni uzrok nezaposlenosti. Drugim riječima, tehnički napredak samo "uništava radna mjesta" ako je zbog povećanja cijene rada prisiljen u smjeru isključivo štednje rada. Postojanje tehnološke nezaposlenosti stoga je

pokazatelj da transformacija povećanja produktivnosti u dodatno zapošljavanje ne funkcionira i da je poremećena ravnoteža između ulaganja u racionalizaciju i proširenje potrebnih za proširenje zapošljavanja (Benić, 2004).

Neusklađena nezaposlenost u užem smislu se odnosi na one slučajeve nezaposlenosti koji su posljedica strukturnih nesklada (neusklađenosti) između ponude i potražnje rada. Ova neusklađenost može biti kvalifikacijske, regionalne ili specifične prirode. Nepodudarnost posebne vrste su karakteristike koje ometaju zapošljavanje kao što su nedostatak završenog stručnog osposobljavanja, zdravstvena ograničenja, raspoloživost vremena ili poodmakloj dobi. Šansa da se nezaposlene osobe s jednom ili čak više prepreka za zapošljavanje ponovno zaposle znatno je ispod prosjeka . To znači da je vrijeme koje ljudi ostaju nezaposleni izuzetno dugo. To se posebno odnosi na vrijeme povećanja ponude radne snage zbog useljavanja, demografskih utjecaja ili promjena u ponašanju stanovništva pri zapošljavanju. Što je veći, u danim uvjetima, udio nezaposlenih sa karakteristikama koje koče zapošljavanje, to je baza strukturne nezaposlenosti u gospodarstvu izraženija (Benić, 2004).

3.3.4. Histeretska nezaposlenost

Histeretska nezaposlenost - U prošlosti su prepreke pronalaženju posla, strukturne razlike i rigidnost plaća, u kombinaciji s recesivnim šokovima ponude, rezultirali sve većim brojem dugotrajno nezaposlenih. Ove duge duljine boravka sve više postaju samostalna prepreka zapošljavanju i pojavljuju se uz druge karakteristike koje koče zapošljavanje. Pretpostavlja se da dugotrajna nezaposlenost dovodi do devalvacije ljudskog kapitala, što smanjuje potencijalnu produktivnost. Postojanost nezaposlenosti u odnosu na makroekonomske promjene u proizvodnji i potražnji pokazuje da se cijeli sustav tržišta rada tek vrlo sporo vraća u novu ravnotežu nakon poremećaja ravnoteže, koja je, osim toga, drugačija od početne ravnoteže. Potrebno je vrijeme sve veće, što je strukturna promjena održivija i što su tržišta rada manje fleksibilna. Ovo opisuje takozvani fenomen histereze. U njemu se navodi da je današnja nezaposlenost posljedica prošle nezaposlenosti (ili također posljedica nedovoljno obrađenih šokova ponude u prošlosti), a istodobno utječe na sutrašnju nezaposlenost (tj. ovisi o putu) (Benić, 2004).

3.4. Mjerenje nezaposlenosti

Postoji više izvora za prikupljanje podataka o nezaposlenima, kao što su primjerice anketa, uredi za zapošljavanje, socijalni uredi, porezni uredi i slično. Dva načina su među njima najzastupljenija, prvi se odnosi na bilježenje nezaposlenih prijavljenih u javnim uredima za zapošljavanje, a drugi na periodično anketiranje uzroka radne snage prema anketi kućanstva (Kerovec, 1999).

3.4.1. Analize Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Hrvatski zavod za zapošljavanje je prema zakonskim propisima temeljni ovlašteni za bilježenje podataka o nezaposlenosti i zapošljavanju. Nezaposlenim osobama se prilikom toga smatraju osobe koje su prijavljene na Hrvatski zavod za zapošljavanje. „Mjerenje nezaposlenosti se provodi temeljem tri izvora: ankete radne snage na uzorku kućanstava, statistike službi socijalnog osiguranja i bilježenja službi za zapošljavanje. Službene procjene nezaposlenosti obično se zasnivaju na kombiniranim podacima iz jednog ili više spomenutih izvora. Međutim anketom radne snage na uzorku kućanstava se dobiva najpouzdanija statistika nezaposlenosti, koja je međunarodno usporediva, jer se zasniva na međunarodno prihvaćenim definicijama i postupcima. Hrvatska, kao i većina država razvijenog tržišnog gospodarstva, a i većina zemalja u razvoju, objavljuje podatke o nezaposlenosti na temelju dva načina mjerenja, odnosno dvaju izvora: ankete radne snage i bilježaka službi za zapošljavanje. Svaki od ovih načina ima svojih prednosti, ali i manjkova“ (Jurić, 2021:21).

3.4.2. Analiza radne snage Državnog zavoda za statistiku

Jedan od oblika analize radne snage je anketa koju vrši Državni zavod za statistiku ili skraćeno DZS koji uz pomoć svojih posebnih jedinica koje su raspoređene po gradovima i mjestima prikupljaju podatke o nezaposlenim osobama. Sakupljene informacije se upotrebljavaju samo u potrebama statističke potrebe i ne prikazuju se kao individualne, već se prikazuju kao sumirani podaci. Ključni zadatak navedene Ankete je primiti pogled u ponašanje posebnih grupa na tržištu rada na način koji omogućuje primjenu suvremenih analiza s bilo kojega stručnog područja.

„Prema pravilima MOR-a nezaposlenom osobom se može smatrati osoba između 15. i 74. godine života koja je bez posla, ali je u proteklih mjesec dana aktivno tražila posao i sposobna je početi raditi tokom sljedeća dva tjedna. Osoba koja nije aktivno tražila posao jer, primjerice, uči za ispit, a prijavljena je Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, nezaposlena je prema administrativnom izvoru, ali nije nezaposlena prema MOR-u. Službeni podaci o nezaposlenosti, zapošljavanju i slobodnim radnim mjestima se objavljuju u publikacijama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Državnog zavoda za statistiku“ (Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2013).

„Dakle, službeni podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o nezaposlenosti, zapošljavanju i slobodnim radnim mjesecima se temelji na:

- Stopi registrirane nezaposlenosti koja predstavlja odnos registriranih nezaposlenih osoba i ukupnog aktivnog stanovništva (radne snage). Državni zavod za statistiku je izračunava i objavljuje na temelju administrativnih izvora podataka o broju zaposlenih u pravnim osobama (podaci se preuzimaju iz obrasca JOPPD), broju zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija (matična bilješka HZMO-a), broju osiguranika poljoprivrednika (podaci HZMO-a) i broju registriranih nezaposlenih osoba (podaci HZZ-a). Administrativnu nezaposlenost obrađuju nacionalna zakonodavstva država, pa se iz tog razloga ne upotrebljava za međunarodnu usporedivost,
- Stopi anketne nezaposlenosti koja čini relevantan međunarodno usporediv indikator nezaposlenosti u nekoj državi. Prezentira postotni udio nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (radnoj snazi). Državni zavod za statistiku provodi anketu u skladu s metodološkim načelima MOR-a donesenima na 13. konferenciji statističara rada i Eurostata“ (Jurić, 2021:13).

4. ANALITIKA NEZAPOSLENOSTIH OSOBA U HRVATSKOJ

U ovom dijelu rada će se prikazati analiza nezaposlenosti prema određenim karakteristikama od 2013. do 2021. godine.

4.1. Nezaposlenost u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2021. godine

Kod strukture nezaposlenosti prema dobnoj skupini značajno je za istaknuti da kada se radi o istoj može se uvidjeti disparitet u zapošljavanju osoba raznoraznih dobnih grupacija i očitati kakav problem predstavlja za državu. U ovom primjeru prikazana je struktura nezaposlenosti prema dobnoj skupini u Republici Hrvatskoj kao što je prikazano u tablici ispod.

Tablica 1. te grafički prikaz 1. prikazat će detaljno strukturu gdje se može uočiti odnos nezaposlenosti osoba različitih dobnih grupa.

Tablica 1. Nezaposlenost u Republici Hrvatskoj prema dobi od 2013. do 2021. godine

God.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
15-19	18.140	16.683	14.814	11.849	8.401	6.370	5.412	6.238	5.577
20-24	47.619	42.593	34.910	28.009	21.173	16.131	13.682	17.437	14.868
25-29	47.441	43.207	35.001	28.683	22.384	17.254	14.611	18.698	16.197
30-34	39.361	36.513	30.615	24.757	19.290	14.698	12.282	14.981	13.203
35-39	35.013	33.440	28.940	24.071	19.144	14.834	12.475	15.184	13.613
40-44	32.949	31.106	27.409	23.351	18.754	15.086	12.765	15.242	14.082
45-49	35.584	33.900	29.664	24.642	19.750	15.618	13.040	15.052	14.062
50-54	37.653	36.380	32.541	28.514	23.436	18.378	14.909	16.587	14.936
55-59	37.708	39.303	36.334	32.185	26.730	21.527	17.503	18.725	17.792
60 i više	13.644	15.061	15.678	15.800	14.904	13.646	11.970	12.678	12.485
Ukupno	345.112	328.187	285.906	241.860	193.967	153.542	128.650	150.824	136.815

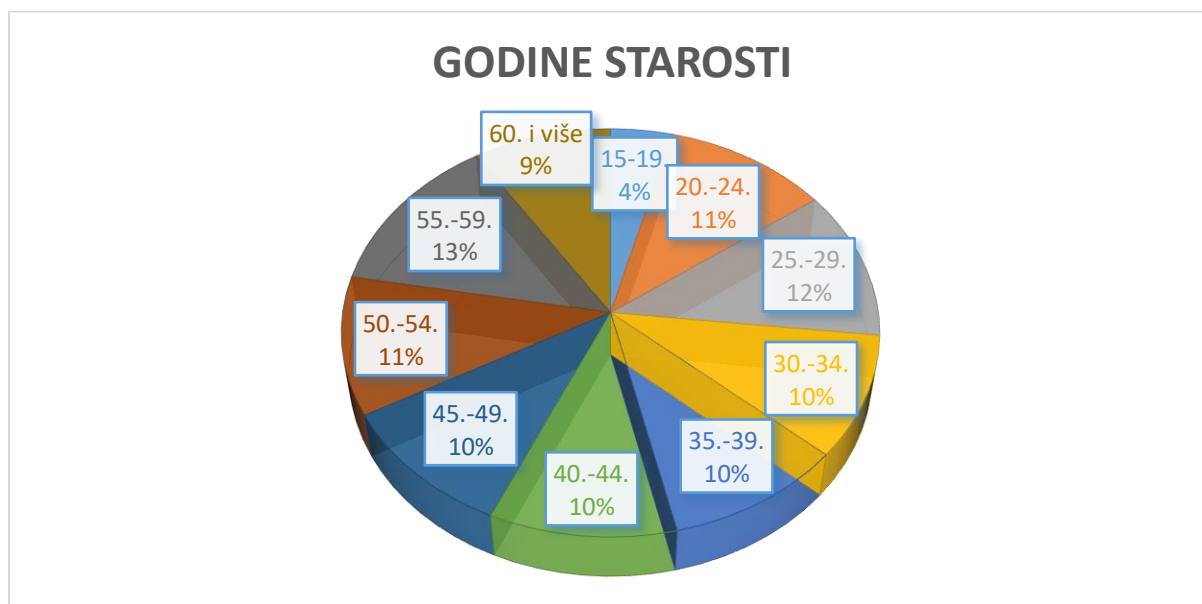
Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)

Iz tablice je vidljivo da je nezaposlenost mladih osoba bila najviša u 2013. godini te se od tada smanjuje. Od 2014. do 2021. godine uzastopno pada s 16.683 u 2014. godini na 5.577 osoba u 2019. Ipak se zbog COVID-19 povećava 2020. godine te je iznosila 6.238 osobe. Ova grupa

ima ujedno i najmanje nezaposlenih jer se radi o osobama koje su u sustavu obrazovanja te se pripremaju za buduće zanimanje te iz toga razloga nisu prisutne u velikome broju na tržištu rad. Za skupinu u dobi od 20 do 24 godine u 2013. godini iznosi 47.441 te uzastopno pada sve do 2019. godine, ipak zbog COVID-19 i čestih zatvaranja se i u ovoj dobnoj skupini povećava broj nezaposlenih. U 2013. godini ima 47.441 mladih od 25 do 29 godina koji su nezaposleni te ta brojka pada do 2019. godine, također i za ovu skupinu vrijedi da se nezaposlenost povećala 2020. zbog pandemije COVID-19. Dobna skupina od 30 do 39 godina je imala u 2013. godini 39.361. Od 2014. godine kada iznosi 36.513 nastavlja se kretati padajućim smjerom i u 2019. godini iznosi 14.282 nezaposlenih osoba. Broj nezaposlenih od 40 do 49 godina u 2013. godini je iznosio 32.949, opada te je ovu skupini jako malo poremetila pandemija Covid-19. Broj nezaposlenih u dobnoj skupini od 50 do 54 godine je također od 2013 do 2019. godine bila u padu, dok je 2020. godine malo porasla nezaposlenost. Najmanje nezaposlenih je u skupini od 60 i više godina, a razlog toga je odlazak u mirovinu. Može se iz tablice vidjeti da je najveća nezaposlenost bila evidentirana u 2013. godini te je u padu do 2020. godine kada se zbog pandemije Covid-19 povećala ipak opet 2021. godine je opala.

S obzirom na dobnu strukturu, osobe od 15 do 19 godine čine 4,08% nezaposlenih, od 20 do 24 godine 10,87% nezaposlenih, od 25. do 29. godina 11,84% nezaposlenih, od 30 do 34 godina 9,65% nezaposlenih, od 35. do 39. godina 9,95%, od 40. do 44. godine 10,29%, od 45 do 49. godina 10,28%, do 50 do 54. godine 10,92%, od 55. do 59. godina 13,00% te od 60 i više godina 9,13% nezaposlenih.

Graf 1. Struktura nezaposlenih osoba prema dobi u 2021. godini

Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)

Iz prikazane ilustracije na grafu 1. se može učiti da najviše ima osoba u dobi od 55. do 59. godina, dok je najmanje u dobi od 15. do 19. godina.

„Struktura nezaposlenosti prema spolu će prikazat stanje na tržištu rada Hrvatske pokazujući odnos između broja nezaposlenih muških osoba te broja nezaposlenih ženskih osoba“ (Jurić, 2021:17). Tablica 2. ilustrativno prikazuje strukturu nezaposlenosti prema spolu te prikazuje točan broj osoba koje su bile nezaposlene u svakoj od navedenih godina.

Tablica 2. Struktura nezaposlenosti prema spolu u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2021. godine

Spol	Muškarci	Žene
Godina		
2013.	163 070	182 042
2014.	153 484	174 702
2015.	130 698	155 208
2016.	107 947	133 913
2017.	83 145	110 823
2018.	66 403	87 139
2019.	57 125	71 525
2020.	67 229	83 595
2021.	60 987	75 828

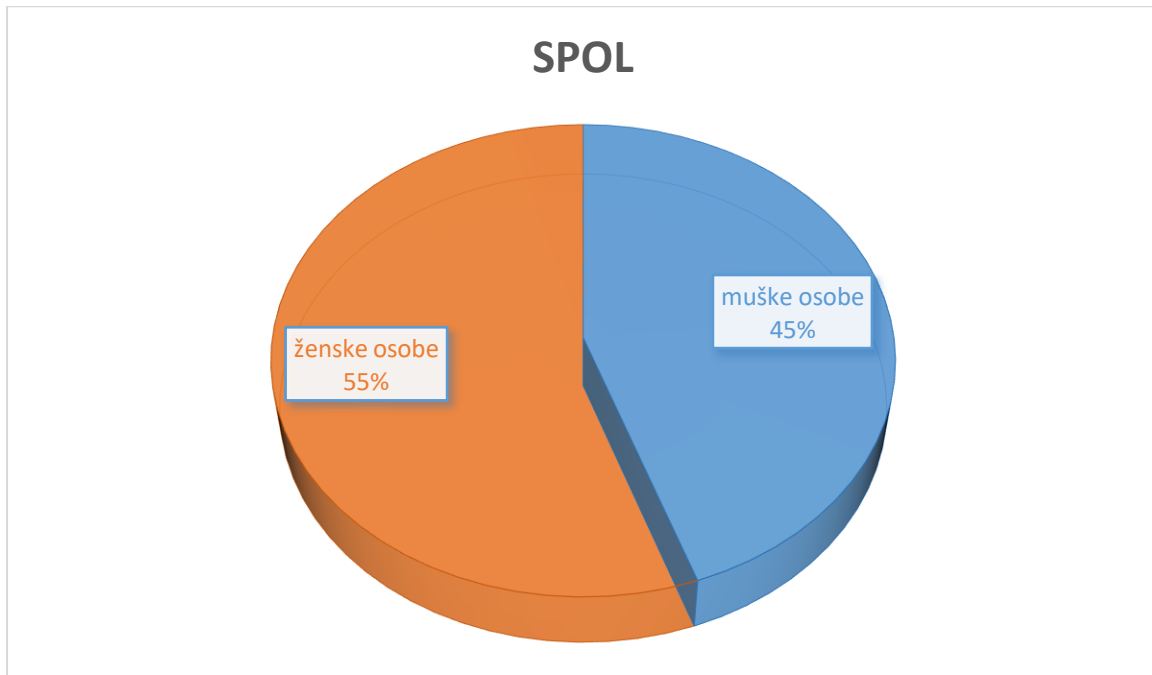
Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)

Iz tablice 2. se može uvidjeti da je broj nezaposlenih ženskih osoba u 2013. godini iznosio 182.042 te se smanjuje iz godine u godinu, samo tokom pandemije Covid-19 je bio u porastu i to za 83.595 ženskih osoba u odnosu na 2019. godinu kada je bilo nezaposlene 71.525 ženskih

osoba. Također, broj nezaposlenih muških osoba u 2013. godini je iznosio 163.070 te ima tendenciju pada do 2020. godine kada je malo porastao u odnosu na 2019. godinu što je uzrokovano pandemijom Covid-19, te je opet 2021. godine opao.

U ukupnom broju nezaposlenih muške osobe čine 44,58% (60.987 osoba), a ženske osobe 55,42% (75.828 osoba), što je prikazano na grafu 2.

Graf 2. Struktura nezaposlenih osoba prema spolu u 2021. godini

Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)

Značajno je napomenuti da je veći broj nezaposlenih ženskih osoba nego muških osoba. Jedan od razloga je u tome što je veći dio ženskih osoba posvećen obiteljskom životu te jedan dio njih ostaje u domaćinstvima sa svojom djecom kako bi im pružile odgovarajući odgoj i skrb što im ostavlja manje vremena za posao.

Strukturu nezaposlenosti prema razini obrazovanja značajno je prikazati zato što se upravo na taj način vidi s kakvim se problemima u zapošljavanju suočavaju osobe s različitim stupnjem obrazovanja. Napravljena je analiza broja nezaposlenih osoba od 2013. do 2021. godine te prikazana u tablici, a zatim na grafikonu njeno kretanje.

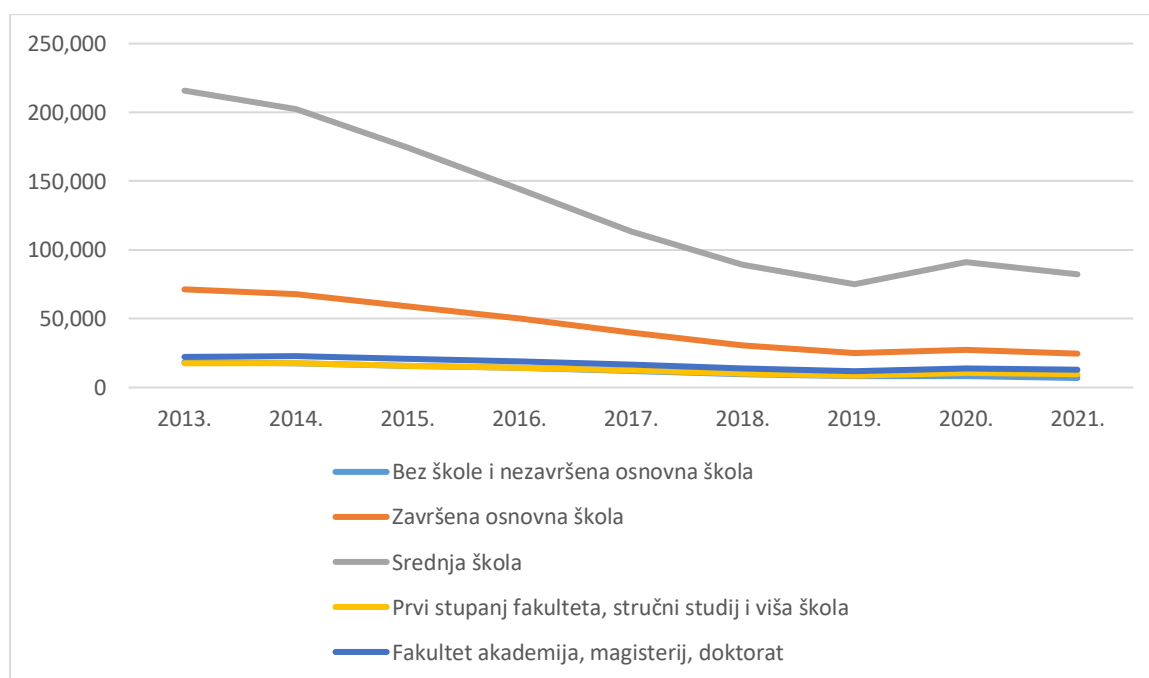
Tablica 3. Struktura nezaposlenosti prema stupnju obrazovanja od 2013. do 2021. godine

Razina Godina	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Srednja škola	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat
2013.	18.357	71.326	215.766	17.549	22.114
2014.	17.688	67.740	202.266	17.695	22.797
2015.	15.664	59.222	174.449	15.931	20.641
2016.	14.154	50.070	144.147	14.509	18.980
2017.	11.997	39.775	113.218	12.415	16.562
2018.	9.611	30.818	89.318	10.145	13.650
2019.	8.087	25.109	75.060	8.559	11.835
2020.	8.297	27.134	90.895	10.557	13.940
2021.	6.903	24.598	82.422	9.839	13.054

Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)

U iznad navedenoj tablici je prikazan broj osoba koje su bilježene kao nezaposlene u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje prema razini njihova obrazovanja. Može se uočiti da se te brojke kroz godine smanjuju osim 2020. godine kao specifične godine zbog pandemije Covid-19, ipak se može također uočiti da je već 2021. godine primjetno smanjenje. Kako bi se jednostavnije pratilo kretanje nezaposlenosti po razini njihova obrazovanja slika 3. prikazuje kretanje nezaposlenost od 2013. do 2021. po razini obrazovanja.

Graf 3. Struktura nezaposlenosti prema stupnju obrazovanja od 2013. do 2021. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)

Na grafu 3. je ilustrativno prikazano kretanje broja nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja od 2013. do 2021. godine. „Krivulja koja prikazuje broj osoba koje su završile srednju školu je visoko iznad svih ostalih krivulja, što znači da je najviše nezaposlenih osoba upravo onih sa završenom srednjom školom. Ta brojka proizlazi i iz činjenice da je u Hrvatskoj najveći broj osoba završio samo srednju školu. Sljedeća krivulja prikazuje broj nezaposlenih osoba koje su završile fakultet, akademiju, magisterij ili doktorat. Položaj te krivulje govori da je broj osoba tog stupnja obrazovanja sljedeći po broju nezaposlenosti poslije osoba sa srednjom školom. Krivulja također ima tendenciju blagog pada od 2013. godine. Krivulja koja prikazuje broj nezaposlenih osoba sa završenim prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem ili višom školom se nalazi ispod krivulje koja prikazuje osobe sa završenim fakultetom, doktoratom ili magisterijem. Tih je osoba nešto manje nego visokoobrazovanih i osoba sa srednjom školom. Osobe sa završenom osnovnom školom i osobe bez završene škole se nalaze pri dnu grafikona što znači da je broj nezaposlenih osoba tog stupnja obrazovanja malen. Ipak to ne znači da te osobe lakše pronalaze posao, već je broj osoba s tim stupnjem obrazovanja daleko niži nego li je to broj osoba s nekim drugim stupnjem obrazovanja. Broj osoba bez završene škole je veoma mali i krivulja je skoro jednaka kroz posljednjih dvanaest godina, dok krivulja nezaposlenih osoba sa završenom osnovnom školom ima podjednako kretanje kao i kretanje ranije navedenih krivulja“ (Jurić, 2021: 20).

Prikazat će se također trajanje nezaposlenosti od 2013. do 2021. godine u sljedećoj tablici.

Tablica 4. Struktura nezaposlenosti prema trajanju nezaposlenosti od 2013. do 2021. godine

Trajanje nezaposlenosti	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
0-3 mj.	72.753	66.291	63.588	54.902	49.181	43.433	39.380	44.099	31.888
3-6. mj.	50.151	45.864	39.050	33.013	27.287	23.054	20.440	26.718	20.115
6.-9 mj.	35.336	32.300	24.254	20.166	15.102	12.410	11.103	16.725	13.689
9-12 mj.	27.109	24.183	17.521	14.278	10.430	8.040	7.356	11.241	10.211
1-2 g.	65.805	58.452	45.503	32.802	23.279	16.526	13.815	18.656	24.765
2-3 g.	30.393	34.525	27.795	22.061	13.616	8.817	6.418	7.236	10.200
3-5 g.	28.595	31.630	32.313	28.587	21.182	13.237	8.105	7.096	8.207
5-8. g.	11.341	13.469	16.551	18.359	17.606	13.640	10.042	7.777	6.724
8 g. i više	23.630	21.473	19.331	17.693	16.284	14.385	11.991	11.277	11.017

Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)

U tablici 4. je prikazana struktura nezaposlenosti prema trajanju nezaposlenosti od 2013. do 2021. godine, može se vidjeti da je najmanje trajanje nezaposlenosti bilo evidentirano od 0 do 3 mjeseca, te da se iz godine u godinu, izuzevši 2019. godinu i to smanjivalo. Najviše je nezaposlenost kod osoba trajanja od godinu do dvije, potom slijedi od 3. do 6. mjeseci, to je vjerojatno razlog što poslije godinu do dvije dana osobe postanu demotivirane za traženje daljnjeg radnog mjesta te odlaze u inozemstvo ili počinju raditi honorarno neke poslove.

4.2. Smjernice za smanjenje stope nezaposlenosti u Hrvatskoj

„Frikcijska nezaposlenost se ne može ukloniti. Eventualno se može smanjiti poboljšanjem usluga informiranja i uvjeravanjem onih koji traže posao da se koriste informacijama koje se mogu naći u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje i u medijima. Frikcijska nezaposlenost se može također smanjiti tako da se mladima koji se prvi put zapošljavaju pomogne u odabiru posla jer mnogi mladi napuštaju prvi posao samo nekoliko mjeseci od dana zaposlenja. U pokušajima suzbijanja strukturne nezaposlenosti najveći problem je nemobilnost radne snage pojedinih zanimanja. Zaposlenicima koji postanu višak treba pomoći da se zaposle na radnim mjestima koja zahtijevaju kompetencije različite od onih koje su im bile potrebne na prethodnom poslu“ (Benić, Režić, Terihaj i Škare, 2014:70). „Radi rješavanja tog problema bi Hrvatska trebala osnovati više centara za prekvalifikacije. Kad su poslodavci koji otpuštaju djelatnike koncentrirani na određenom području, bitno je da država uvjeri i potakne druge poslodavce da se lociraju u tom području. Kako poslodavci nastoje maksimizirati dobit ili profit, smjestit će se ondje gdje vjeruju da će im troškovi biti niski. Upravo zbog toga država ih može na nekoliko načina potaknuti da se lociraju na nekom području, primjerice subvencijom, odnosno potporom za kupovinu zemlje, zgrada i opreme te pokrićem dijela troškova obuke lokalne radne snage“ (Benić, Režić, Terihaj i Škare, 2014:72).

Mjere koje su se provodile u 2020. godini prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje:

- **„Potpore za zapošljavanje** – državne potpore koje se dodjeljuju s ciljem poticanja zapošljavanja nezaposlenih osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada (osobe bez iskustva, dugotrajno nezaposlene osobe, osobe s invaliditetom, osobe starije od 50 te posebne skupine nezaposlenih poput branitelja, roditelja djece s teškoćama u razvoju i slično) te su dostupne poduzetnicima koji djeluju profitabilno. Iste su usklađene s nacionalnim i europskim zakonodavstvom, a dodjeljuju se u obliku subvencija dijela

troškova plaće poslodavcima koji zapošljavaju osobe u nepovoljnom položaju na tržištu rada. Izmjene u odnosu na 2019. godine su:

- Visina subvencije:
 - Prijašnjih godina iznosi na koje se primjenjivao intenzitet potpore utvrđivao je isključivo Zavod.
 - Od 2020. godine se dodjeljuje iznos potpore prema intenzitetu potpore: 50% ili 75% stvarnog troška prema stvarnoj plaći koju isplaćuje poslodavac, dakle, bez propisanog limita, ukoliko je isti reguliran Pravilnikom o plaći ili drugim aktom.
 - Ukoliko ne postoji takav akt poslodavca, dodjeljuju se iznosi koje je utvrdio Zavod.
- **Potpore za zapošljavanje za stjecanje prvog radnog iskustva** se može dodijeliti poslodavcima kao državna potpora za zapošljavanje ukoliko obavljaju gospodarsku djelatnost (realni sektor) ili javnim službama u obliku poticaja koji nema obilježja državne potpore za zapošljavanje. Poticaj javnim službama pokriva ukupan trošak rada u sto postotnom iznosu prema iznosu pripravničke plaće. Pod stjecanjem prvog radnog iskustva podrazumijeva se prvo zapošljavanje u stečenoj obrazovnoj razini, a na poslovima vezanim uz poslove stečenog zvanja. Izmjene u odnosu na 2019. godine su:
 - Do sada su se u pripravništvo u javnom sektoru mogle uključivati isključivo osobe koje nemaju staža osiguranja u zvanju u obrazovnoj razini iz obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi i kulture
 - Za 2020. godinu definirana je nova ciljana skupina za korištenje potpore u javnom sektoru.
 - nezaposlene osobe do 6 mjeseci staža u zvanju prijavljene u evidenciju nezaposlenih, a kako bi im se omogućilo da svoj obvezni pripravnički staž odrade u cijelosti.
- **Potpore za usavršavanje** – dodjeljuju se za usavršavanje novozaposlenih djelatnika ili djelatnika kojima prijeti gubitak radnog mjesta zbog nedostatka stečenog znanja i vještina kao i djelatnicima koji će biti uključeni u programe usavršavanja kroz usavršavanje s ciljem podizanja konkurentnosti (usavršavanje za rad na više radnih

mjesta ili radnih operacija) i prilagodbe djelatnika u provedbi reorganizacije poslovanja i organizacijskih promjena te promjena strukture rada. Potpora koja se dodjeljuje do 70% troškova usavršavanja. Programi se mogu provoditi u obrazovnoj ustanovi ili interno kod poslodavca. Poslodavac Zavodu dostavlja zahtjev, program i troškovnik na temelju kojeg se dodjeljuje potpora. Izmjene u odnosu na 2019. godinu:

- Uz postojeće razloge zbog kojih su poslodavci mogli podnijeti zahtjev za korištenje potpore za usavršavanje, a to su u cilju podizanja konkurentnosti postojeće radne snage, zbog prelaska poslodavca na nove tehnologije i proizvodne procese, kada djelatnicima prijete gubitak radnog mjesta, dodane su:
 - organizacijske promjene te
 - promjene strukture proizvodnje i metode rada.
- **Potpore za očuvanje radnih mjesta** – očuvanje radnih mjesta kod poslodavca kod kojih je došlo do privremenog pada poslovnih aktivnosti i/ili ostvarenog gubitka u poslovanju te stjecanje potrebnih znanja i vještina djelatnika koje je potrebno pripremiti za tržište s obzirom na potencijalni gubitak radnog mjesta. Poslodavci mogu skratiti radno vrijeme za 40% u odnosu na puno radno vrijeme radi smanjenog obujma posla ili radi dobi djelatnika koji otežano rade na poslovima koje obavljaju te ne mogu u potpunosti ispunjavati zahtjeve radnog mjesta kako bi se izbjeglo otpuštanje. Potpora se također može dodijeliti za obrazovanje ili osposobljavanje djelatnika zaposlenih kod poslodavaca u poteškoćama kako bi bili zapošljivi u slučaju gubitka radnog mjesta. Potpore za očuvanje radnih mjesta u sektoru proizvodnje tekstila, odjeće, obuće, kože i drva. Očuvanje radnih mjesta kod poslodavaca u prerađivačkoj industriji, najčešće u sektorima proizvodnje tekstila, odjeće, obuće, kože i drva, koji imaju poteškoće u poslovanju zbog smanjenja konkurentnosti prouzrokovanih tehnološkim promjenama u poslovnim procesima i preseljenjem proizvodnje u zemlje i regije s izuzeto niskim troškovima rada. Provedba i u 2020. godini do ispunjenja maksimalno dopuštenog de minimis iznos od 200.000,00 eura tijekom tri fiskalne godine po pojedinom poduzetniku“ (Jurić, 2021:24).

Osim aktivnih politika zapošljavanja, provode se i pasivne politike zapošljavanja. Pasivne mjere služe kako bi se smanjila ponuda radne snage i sekundarna ponuda rada.

5. RASPRAVA

Nezaposlenost kako je i teorijskom i u praktičnom dijelu vidljivo je jedan od ključnih problema današnjice kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj. Kao što je i u teorijskom dijelu rečeno, obično se teže zapošljavaju osobe mlađe životne dobi, iz razloga što još nemaju radnog iskustva te ih poslodavci iz tog razloga izbjegavaju zapošljivati, nego zapošljavaju osobe koje već imaju radno iskustvo. Tome svemu je još dodatno doprinijela pandemija Covid-19 koja je donijela i zatvaranje mnogih radnih mjesta i dodatnu nezaposlenost. Upravo iz tog razloga je najveća nezaposlenost zabilježena 2019. i 2020. godine.

Također se iz promatrane analize može ustanoviti da je više bilo nezaposlenih žena, dok su muškarci više zapošljivani. Veći dio ženskih osoba kada treba stupiti u radni odnos želi osnovati svoju obitelj, roditi djecu te poslodavci prilikom zapošljavanja gledaju i na to. Veoma često ženske osobe dođu na razgovor za posao, gdje ih poslodavci među pitanjima za posao pitaju i da li žele osnovati svoju obitelj i brinuti se za djecu, što je ponekad mač s dvije oštrice, kada ženska osoba odgovori pozitivno veoma često ne dobije radno mjesto upravo iz tog razloga.

Ako se promatra stupanj obrazovanja nezaposlenih osoba, može se primijetiti da je najmanje osoba nezaposlenih koji su završile visoko obrazovanje, što znači da je najviše nezaposlenih osoba koje su završile srednju školu. Mogući razlog tome je i što većina mlađih osoba razmišlja da im je što ranije završiti školovanje te se zaposliti, a ne gledaju koja se zanimanja traže i za čime postoji potreba.

Promatra li se trajanje nezaposlenosti, može se uočiti kako je najveće trajanje nezaposlenosti do 3. mjeseca te od godinu do dvije. Smatramo da je to iz razloga što veći dio nezaposlenih osoba nakon godinu do dvije nezaposlenosti jednostavno odustane od traženja ili aktivnog traženja zaposlenja te se isključuje iz analiza Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Hrvatski zavod za zapošljavanje trebao bi aktivno provoditi mjere upoznavanja učenika koji pohađaju zadnje razrede osnovne škole (8. razred) o zanimanjima za koje u njihovim područjima postoji zanimanje i gdje bi se mogli odmah uključiti u radni odnos. Također bi poslodavce trebali poticati da zapošljavaju mlađe osobe koje su bez radnog odnosa ili imaju jednu do dvije godine radnog odnosa, jer upravo iz tih razloga Hrvatska ostaje bez radnih snaga koje se potom traže od raznih drugih zemalja. Potrebno je osobe koje su duže vrijeme na Zavodu

za zapošljavanje te kod kojih se primijeti da su već skoro odustale od traženja radnog mjesta motivirati te slati na razne prekvalifikacije, iz razloga što su najveći financijski trošak države upravo nezaposlene osobe i osobe koje žive na teret države.

6. ZAKLJUČAK

Iz ovog rada se može zaključiti da nezaposlenost predstavlja jedan od temeljnih problema gospodarstva u svijetu, pa samim time i u Hrvatskoj. Nezaposlenost je problem ekonomske prirode. Većina čimbenika koji dovode do nezaposlenosti imaju ekonomsku konotaciju. Međutim, učinci nezaposlenosti nadilaze gospodarsku arenu. Postoji nekoliko vrsta nezaposlenosti koje su grupirane prema različitim čimbenicima koji uzrokuju nevolju. Postoje različiti uzroci nezaposlenosti diljem svijeta. Glavni uzroci su povećano stanovništvo, brze tehnološke promjene, nedostatak obrazovanja ili vještina i rastući troškovi. Različiti učinci nezaposlenosti uključuju financijske, socijalne i psihološke probleme. Nezaposlenost je postala veliki problem koji utječe na naš život, zdravlje, gospodarstvo i zajednicu. Stoga bi zemlje trebale izgraditi više tvrtki i tvornica kako bi pružile više mogućnosti i pozicija za odgovor na potrebe povećanog stanovništva. Štoviše, trebalo bi postojati osiguranje za slučaj nezaposlenosti koje bi pomoglo nezaposlenim osobama u njihovim financijskim problemima dok ne nađu posao. Također je važno koristiti strukovno obrazovanje zajedno s drugim tečajevima vještina kako bi se potaknulo obrazovanje i vještine radnika kako bi se zadovoljile potrebe tržišta rada.

Iz provedene analize se može uočiti da je najviše nezaposlenosti bilo u 2019. godini, a glavni razlog toga je bila pandemija Covid-19. S obzirom na dobnu skupinu najviše je bilo osoba od 55 do 59. godina dok je najmanje nezaposlenost bilo u dobi od 15 do 19. godina. Također se može uvidjeti da podjednak broj nezaposlenih osoba čine muške i ženske osobe. Prema razini obrazovanja najviše je osoba koje su završile srednju školu.

LITERATURA

1. Andabaka A. i sur (2016). *Gospodarstvo Hrvatske*, Zagreb: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
2. Bejaković, P. (2007). *Zaposlenost i nezaposlenost*, Javne financije u Hrvatskoj, Institut za javne financije, Zagreb, 121-131
3. Benić, Đ. (2004). *Osnove ekonomije*, 4. izd. Zagreb: Školska knjiga.
4. Benić Đ., Režić I., Terihaj N., Škare M., (2014). *Osnove ekonomije 4*, Zagreb: Školska knjiga Zagreb.
5. Blanchard, O. (2011.). *Makroekonomija*, Zagreb: Mate.
6. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2013): Anketna o radnoj snazi - Metodološke upute 71, Zagreb
7. Hrvatski zavod za zapošljavanje – Statistika - dostupno na: <https://www.hzz.hr/statistika>
8. Huić, A. (2002). Uzroci nezaposlenosti u razvijenim zemljama u Psihološki aspekti nezaposlenosti: Zbornik radova XII. psihologijske ljetne škole, Silba
9. Jurić, I. (2021). *Nezaposlenost i gospodarstvo u RH* (završni rad). Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, Vukovar, dostupno na: <https://repositorij.vevu.hr/islandora/object/vevu:1161> [pristupljeno: 20.6.2022]
10. Kerovec, N. (1999). *Kako mjeriti nezaposlenost*, Revija za socijalnu politiku, 259-267, 6 (3)
11. Mankiw, N. G. (2006). *Osnove ekonomije*, 3. izd. Zagreb: Mate.
12. Matko, V. (2002). *Psihološke posljedice nezaposlenosti i posredujući faktori u Psihološki aspekti nezaposlenosti*: Zbornik radova XII. psihologijske ljetne škole, Silba
13. Rančić N., Durbić, J. (2016). *Uzroci nezaposlenosti i utjecaj na smanjenje nezaposlenosti kroz institucionalno-strukturne reforme u Republici Hrvatskoj*, Pravnici: časopis za pravna i društvena pitanja, (50) 100
14. Tomić, P. (2002). *Uzroci nezaposlenosti na individualnoj razini u Psihološki aspekti nezaposlenosti*: Zbornik radova XII. psihologijske ljetne škole, Silba
15. Srpak, L. (2019). *Siromaštvo i nezaposlenost, utjecaj na društvo u Republici Hrvatskoj* (završni rad). Fakultet ekonomije i turizma, Pula, dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A5204/datastream/PDF/view> [pristupljeno: 20.6.2022]

PRILOZI

Popis grafikona

Graf 1. Struktura nezaposlenih osoba prema dobi u 2021. godini	14
Graf 2. Struktura nezaposlenih osoba prema spolu u 2021. godini.....	15
Graf 3. Struktura nezaposlenosti prema stupnju obrazovanja od 2013. do 2021. godine	16

Popis tablica

Tablica 1. Nezaposlenost u Republici Hrvatskoj prema dobi od 2013. do 2021. godine	12
Tablica 2. Struktura nezaposlenosti prema spolu u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2021. godine	14
Tablica 3. Struktura nezaposlenosti prema stupnju obrazovanja od 2013. do 2021. godine ...	16
Tablica 4. Struktura nezaposlenosti prema trajanju nezaposlenosti od 2013. do 2021. godine	17